

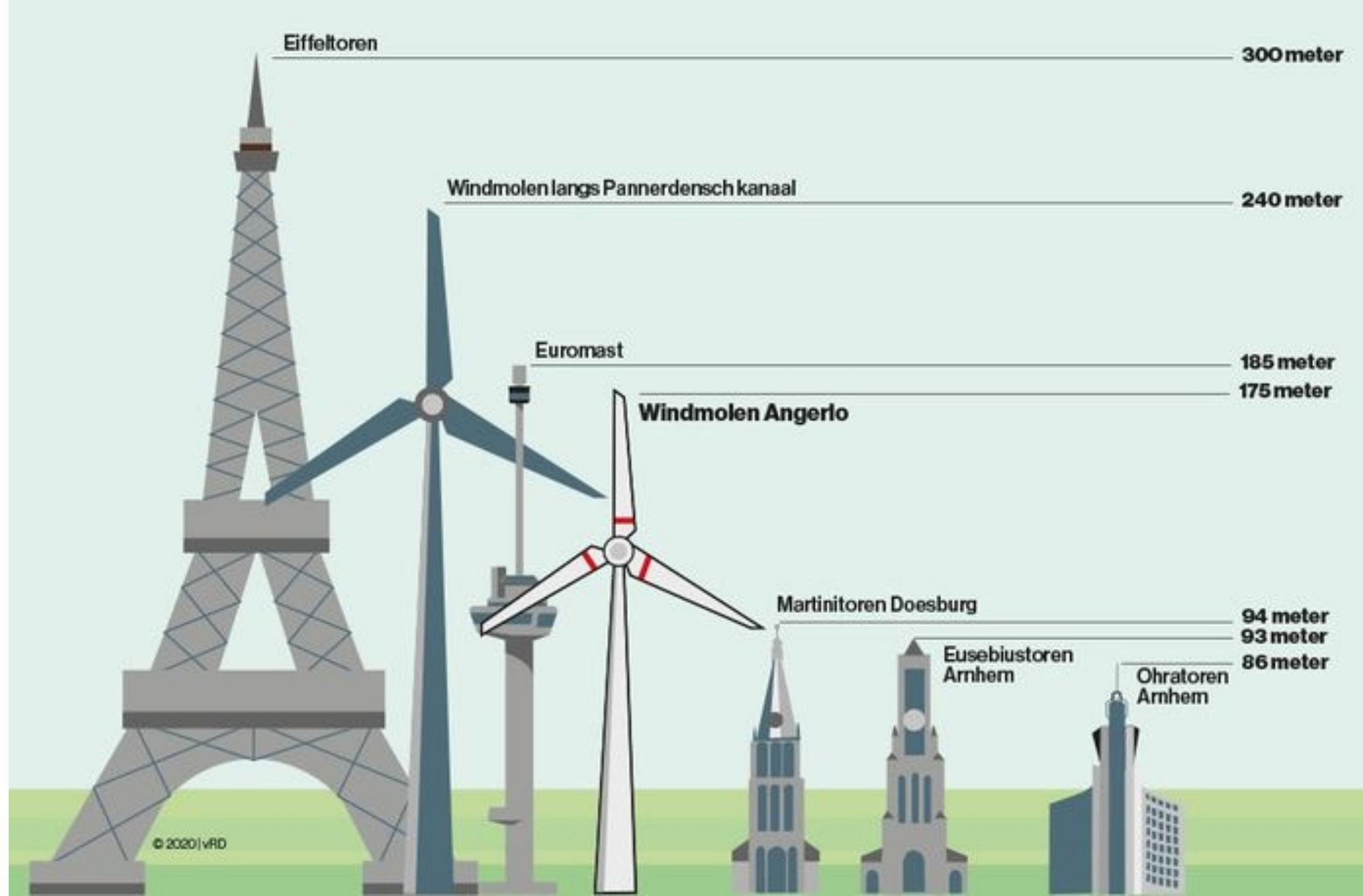
Tegenwind Keppel en Eldrik
Eric Assink
Jan-Laurens Lasonder

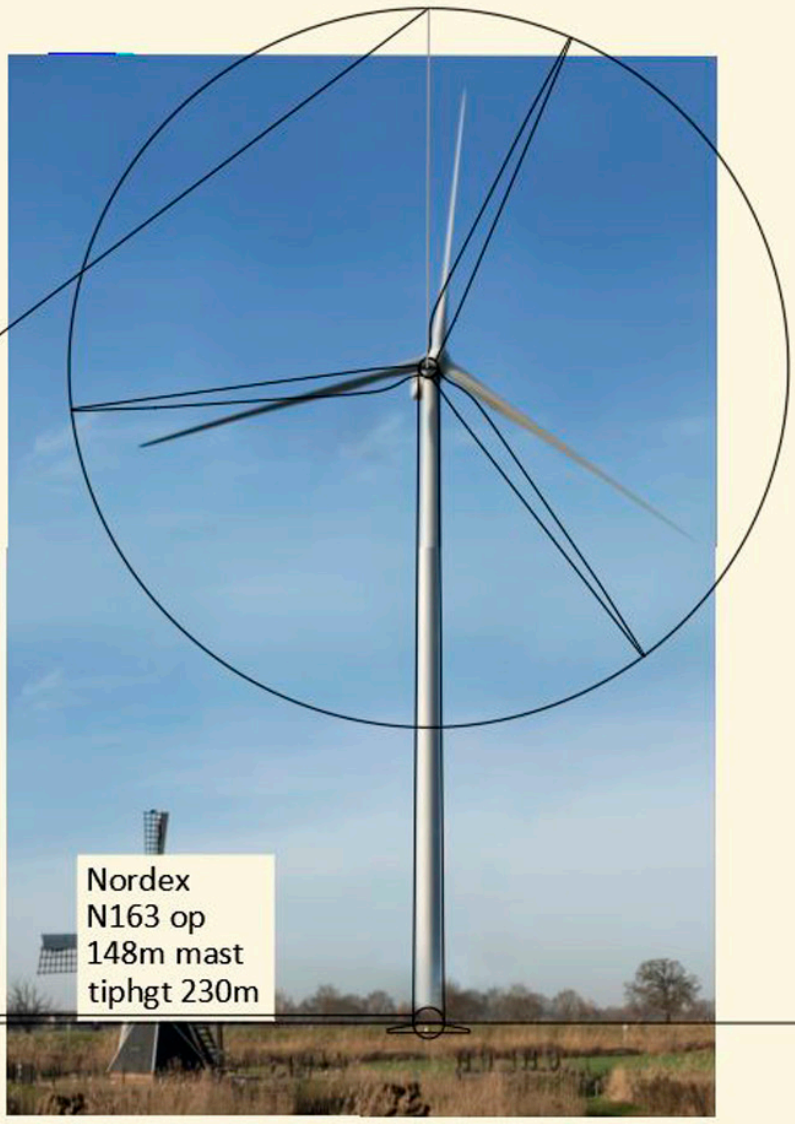
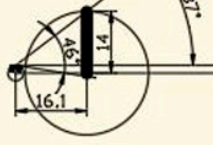
Inhoud

1. Wat staat ons te wachten met windturbines als de Herijkte Routekaart (HR) wordt aangenomen?
2. Verkiezingsbeloftes, coalitie akkoord, waargemaakt?
3. Participatie
4. Gezondheid en normen
5. Waarom nu overhaaste beslissingen?
6. Wat vragen wij van onze gemeente?
7. Wat kunt u doen?

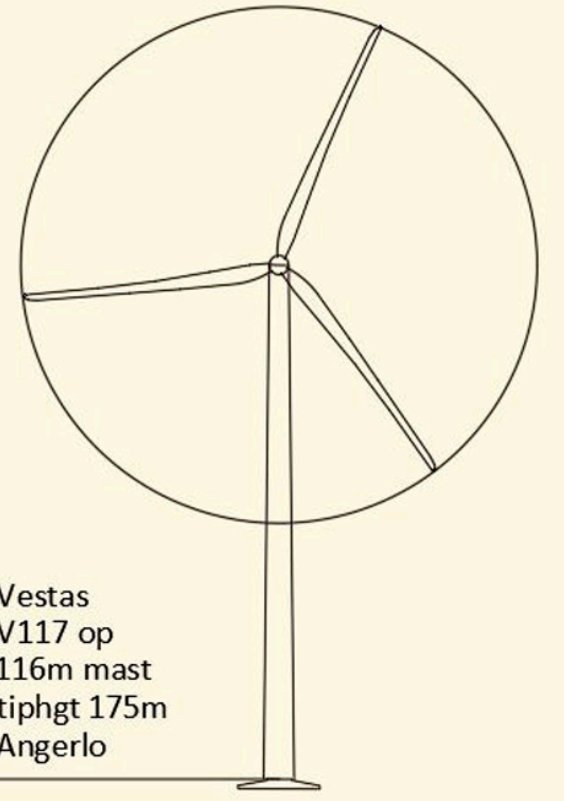
Wat staat ons te wachten met windturbines als HR wordt aangenomen ?

- Grootste windpark van Gelderland nu Deil 11 turbines, 208 meter
- Landgoed Keppel straks 12 of meer turbines 280m, waarvan:
  - 6 turbines 280m tiphoogte in deel Doetinchem
  - 8 turbines 230 -280m tiphoogte in Bronckhorst
- Dit is nog maar het begin, want als de kabel er eenmaal ligt....
- NB aanleg van de kabel is al vergund

Nordex
N163 op
148m mast
tipht 230m

Vestas
V117 op
116m mast
tipht 175m
Angerlo

Visualisatie 240
meter tiphoogte

Visualisatie 240
meter tiphoogte

- Voor de gemeentelijke verkiezingen hebben wij alle partijen naar hun standpunt gevraagd over Windturbines.
- Worden de verkiezingsbeloftes en het coalitieakkoord in de praktijk waargemaakt?

Uitgave van: diverse bewonersgroepen uit Bronckhorst

Windturbine-standpunten politieke partijen

Wat zeggen ze maar wat doen ze?

75% van de inwoners in Bronckhorst was in de enquête TEGEN windturbines.

In heel Bronckhorst windturbines mogelijk! 24 potentiële locaties!

Ook bij u in de buurt!

- Gezondheid inwoners in de waagschaal
- Leefbaarheid & Noaberschap naar de knoppen
- Landschap wordt compleet en onherstelbaar vernietigd
- Flora en fauna onherstelbaar aangetast

Let op: Provincie is bevoegde instantie

Energieneutraal zonder (middel)grote windturbines kán!

Alternatief is nooit onderzocht

Energie transitie belangrijk, maar wel:

- Duurzaam voor mens en natuur
- Kleinschalig en passend bij onze regio
- Belang van inwoners voorop
- Opwek dichtbij gebruik

Is uw partij voorstander van de plaatsing van windturbines (hoger dan 25 meter as-hoogte)?

Partij	Antw	Toelichting	Stemadvies
CU-SGP	Ja	De ChristenUnie -SGP is van mening dat, naast besparing van energie, isolatie en maximale inzet op zonnepanelen ook windenergie nodig is om duurzaam te kunnen worden. Dan zijn kleine erfwindmolens ook wel bruikbaar, maar ze leveren niet genoeg vermogen aan onze energievraag te kunnen voldoen. Wij vinden daarom dat we nu de verantwoordelijk moeten nemen voor ons nageslacht, onze kinderen moeten ook het licht aan kunnen doen.	X
D66	Neutraal	De opgave is glashelder: onze CO2-uitstoot moet snel en fors omlaag en uiteindelijk naar nul. Hoe we bij dat doel komen, willen we samen met onze inwoners bepalen, via een burgerberaad. We willen daarin ook duidelijk en open zijn: als andere partijen een burgerberaad blokkeren, dan zijn wij van mening dat de landelijk vastgestelde klimaatdoelen voor onze regio niet op een betaalbare en realistische manier haalbaar zijn zonder de inzet van windmolens. Daarbij houden we ons uiteraard aan landelijke wet- en regelgeving (bijv. geluidsnormen) en aan het raadsbesluit inzake de plaatsing van windmolens (uitsluitend in zoekgebied Eldrik).	X
GBB	Nee	Gemeentebelangen Bronckhorst is als enige partij duidelijk tegenstander van windmolens hoger dan 25 meter. Dat is de reden waarom wij als partij op de zeepkist hebben gestaan bij de protestmanifestatie voor het gemeentehuis in mei en dat wij, net als Tegenwind Keppel en Eldrik een zienswijze hebben ingediend over de MER-windturbinebepalingen. Voor ons geldt dat wij voorvechter zijn van energieopwekking, opslag en gebruik, zo dicht mogelijk bij elkaar. Waardoor geen zwaar netwerk nodig is. Wil je naast onze andere belangrijke punten ten behoeve van de leefbaarheid van Bronckhorst, geen hoge "win-molens"? Stem dan bij de gemeenteraadsverkiezingen voor Gemeentebelangen Bronckhorst.	
GroenLinks	Ja	GroenLinks zet zich in voor een veilig en schoon klimaat, zoals afgesproken in het akkoord van Parijs! We kunnen dit realiseren door ongeveer de helft van ons huidige energieverbruik uit kolen, olie en gas te besparen. We zorgen voor duurzame woningen, bedrijven en vervoer! De overige energie wekken we duurzaam op. Naast kleinschalige projecten als zonnedaken en kleine boerderijwindmolens, zijn ook grotere projecten nodig, waaronder windenergie. GroenLinks wil dat de gemeente regie houdt op de plaatsing van windmolens. Hiervoor is het gebied Eldrik gekozen en zijn strenge spelregels opgesteld over participatie, gezondheid en landschap. Andere gebieden zijn uitgesloten.	X

Is uw partij voorstander van de plaatsing van windturbines (hoger dan 25 meter as-hoogte)?

PvdA	Nee	Nee, wij zijn geen voorstander van hoge windmolens in Bronckhorst. Het klimaat vereist actie, van iedereen. We moeten zo initiatiefrijk mogelijk zijn: besparen, isoleren, zonnepanelen op daken en bescheiden zonneparken op het land. En, als het niet anders kan, een paar windmolens. Maar dan met 50% eigenaarschap van omwonenden, met een goede regeling voor schadeloosstelling, met zo weinig mogelijk overlast en -vooral- zonder risico's voor de gezondheid. De PvdA is altijd consequent en duidelijk geweest in de energie-discussie binnen en buiten de raad. We moeten een bijdrage leveren aan de klimaat-crisis. Maar alleen windmolens, als het echt nodig is.	X
CDA	Nee	Opwekking van elektriciteit door extra windmolens sluiten we niet uit, <u>maar vindt niet eerder plaats nadat duidelijk is dat het een noodzakelijke aanvulling is op de opwekking door zon op dak en op land</u> . We gaan pas over tot plaatsing van windmolens <u>nadat (gezondheids)risico's zijn uitgesloten</u> . Ook maken we bindende afspraken met de inwoners in de directe omgeving over de participatie door die inwoners en de financiële bijdrage ter compensatie van het nadelig effect voor de omgeving. Deze compensatie dient te worden besteed aan maatschappelijke voorzieningen voor sport, welzijn, etcetera in het betreffende gebied.	X
VVD	Nee	De VVD wil geen megawindmolens in ons mooie landschap. We staan alleen middelhoge windmolens toe in Eldrik als dit past binnen de strikte voorwaarden en we verwachten niet dat dit gebeurt. De hele windmolendiscussie gaat over abstracte doelen, de VVD richt zich liever op concrete en uitvoerbare energieprojecten. We benutten ervaring met lokale biogascentrales om 30 biogasinstallaties bij melkveehouderijen te realiseren. We willen 100 stallen met zonnepanelen. We willen 5 energieprojecten rondom de grootste bedrijven om netwerkproblemen te omzeilen. We benutten toptechnologische kennis van lokale bedrijven voor aardwarmte en warmte-koude opslag. Zo houden we energie betaalbaar.	X

Tegenstanders windturbines samengevat

GBB	GBB is <u>tegenstander van windmolens hoger dan 25 meter.</u> Voorstander van opwekking en gebruik dicht bij elkaar
PvdA	<u>Geen voorstander van hoge windmolens.</u> Zo initiatiefrijk mogelijk zijn besparen, isoleren als het niet anders kan <u>een paar windmolens</u>
CDA	Windmolens sluiten we niet uit. <u>Niet eerder dan nadat duidelijk is dat dit een noodzakelijke aanvulling is van zon op dak en land.</u> <u>Plaatsing pas nadat gezondheidsrisico's zijn uitgesloten.</u>
VVD	Geen mega windmolens. Alleen <u>middelgrote</u> windmolens in Eldrik onder <u>strikte voorwaarden, we verwachten niet dat dit (plaatsing wt's) gebeurt.</u>

Verkiezingsbeloftes coalitieakkoord waargemaakt?

Coalitie Bronckhorst wil geen windmolens

Gemeentebelangen, CDA en PvdA hebben woensdag hun coalitieakkoord voor Bronckhorst gepresenteerd. De partijen willen er de komende jaren in het college onder meer alles aan doen om de komst van grote windmolens in de plattelandsgemeente tegen te gaan.

Coalitieakkoord

Gemeentebelangen, CDA en PvdA hebben woensdag hun coalitieakkoord voor Bronckhorst gepresenteerd. De partijen willen er de komende jaren in het college onder meer alles aan doen om de komst van grote windmolens in de plattelandsgemeente tegen te gaan.

Wethouder Wilco Pelgrom (interview regio 8):

Over een ding waren we het snel eens we willen het op een andere manier zodat je ver kunt blijven van windmolens....het gesprek aan te gaan met de samenleving..... Ik voel hierin een grote verantwoordelijkheid...

<https://www.youtube.com/watch?v=A2pXXFsdTFw>

Coalitieakkoord / energieneutraal Bronckhorst

1. Om de doelen te behalen zetten we eerst in op besparen, isoleren en zon op dak en daarna zon op land
2. De medewerking aan initiatieven van windmolens wordt op 1 januari 2024 opnieuw bekeken
3. We zetten voor onze energiemix (waaronder zon en warmte) in op lokale energie (productie, distributie, opslag)
4. We zoeken actief naar kennis (van onder andere universiteiten en ondernemers) en mogelijkheden voor alternatieve energiebronnen en creatieve vormen om deze kennis te delen.

Geen actuele cijfers

Herijkte routekaart na 1/4/24 medewerking

Niet lokaal 1 windpark

Lijkt niet gedaan

Coalitie akkoord / Participatie is geen keuze maar een opdracht

We zijn bij het formuleren van onze doelen en ambities uitgegaan van wat ons bindt. We willen initiatieven en reacties uit de samenleving, onze bestuurlijke en maatschappelijke partners, de gemeenteraad en de gemeentelijke organisatie door laten klinken in ons beleid, beleidsregels en de uitvoering. Participatie en (bestuurlijke) samenwerking is geen keuze, maar een opdracht. Het zorgt voor meer draagvlak, het versterkt het vertrouwen en versnelt processen. Zo bouwen we aan een dienstbaar, leefbaar en sociaal Bronckhorst.

Namens de fracties,

Han Pelgrom

Wilko Pelgrom

Luuk Preijde

Coalitie akkoord / brede samenwerking

Brede samenwerking

Wij staan dan ook voor een brede samenwerking. Plannen ontwikkelen doen we in samenspraak met onze samenleving, waarbij we vooraf heldere kaders meegeven. We staan voor openheid en transparantie met tijdige informatie en communicatie.

- Niets van gemerkt (geen informatie of pas op het allerlaatste moment).
- Wat zijn de woorden over participatie in de HR dan waard?

Omgevingswet (ingegaan 1/1/24) stelt stevige eisen aan participatie

Wat vragen wij van onze raadsleden mbt besluitvorming?

- Nakomen verkiezingsbeloftes, uitvoering geven aan Coalitieakkoord, nu geen overhaaste besluiten zolang geen landelijke normen.
- Solidariteit binnen de gemeente, dus:
  - Geen (slechtere) normen voor K&E dan de rest van Bronckhorst
  - Energie opgave voor iedereen en niet alleen K&E daarmee opscheppen
- Herijkte routekaart in deze vorm niet aannemen

Gezondheidsaspecten

Mede op basis van recente studies en inzichten

Gezondheidseffecten van windturbines (1)

1. Windturbines kunnen leiden tot **gezondheidsschade**. (zie voorbeeld).
2. Het is inmiddels ondubbelzinnig aangetoond dat WT **slaapstoornissen** en hinder (en daardoor stress) veroorzaken en via directe en indirecte routes kunnen leiden tot **o.a. hart- en vaatziekten**
3. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat er een **lineaire relatie bestaat tussen slaapstoornissen en de afstand tot windturbines en de geluidsdruk**.

Gezondheidseffecten van windturbines (2)

1. Het **zweepende zoevende en stampende** geluid wordt als hinderlijker ervaren dan ander geluid van dezelfde sterkte
2. Hoge turbines veroorzaken **meer laagfrequent geluid**
3. Persoonlijke en contextuele omstandigheden hebben invloed op de hinder van WT
4. Tot nu toe is de **wetenschap (o.a. WHO) onvoldoende meegenomen** in de nieuwe WT bepalingen (Plan-mer)
5. Geluid is 's **nachts beter hoorbaar** doordat ander geluid wegvalt, atmosferische omstandigheden kunnen leiden tot **extra hinder**

Gezondheid afstandsnorm

1. Landelijke normen in ontwikkeling in planMER procedure, daarop komen veel reacties, ook wij zienswijze ingediend
2. In de voorliggende versie staat een afstandsnorm van 2 keer de tiphoogte. Dit is de kortste afstand in Europa (elders meer afstand tot 10 keer de tiphoogte)
3. Je zou van een zorgzame overheid in zo'n dichtbevolkt land juist de strengste afstandsnormen van Europa verwachten
4. Wetenschappers (o.a. de Laat LUMC) adviseren de overheid 10 keer de masthoogte

Gezondheid geluid en Bisphenol A

- 1. Hoorbaar geluid:** een jaargemiddelde norm (40-47 LDEN). Elders in Europa is deze norm afgeschaft. Vergelijk overlast discotheek / kanon
- 2. Niet hoorbaar** (laagfrequent) geluid. Denemarken hanteert 20 db in de woning. Bij ons geen norm
- 3. Bisphenol A:** Zit in de wieken, komt vrij door slijtage. Zeer kankerverwekkend verspreid goed door water, schadelijk voor mensen en natuur
- 4. Slagschaduw:** Kan zeer irritant en belastend zijn. Normering voor blootstelling maar meten naleving niet controleerbaar

Hoe heeft het zover kunnen komen?

- 1. Politiek heeft waarschuwingen genegeerd**, zowel van artsen als van eigen ambtenaren (inspectie VROM) en ongeruste burgers
- 2. Complexe materie**, weinig kennis bij beslissers, grote afhankelijkheid van externe (deskundigen), financiële belangen, krachtige lobby
- 3. RIVM**, veel kritiek van artsen (Windwiki) op rapporten RIVM, rectificaties geëist, klachten over gebrek wetenschappelijke integriteit. Beschikbare wetenschappelijke kennis (o.a. WHO) niet altijd overgenomen
- 4. RIVM-rapporten**, spelen wel een grote rol in de besluitvorming, maakt het ook zeer lastig voor raadsleden en zet hen op het verkeerde been.

Wat vragen wij van onze raadsleden mbt gezondheid?

1. Zet veiligheid en gezondheid omwonenden op de eerste plaats, omkeren bewijslast van gezondheidseffecten. (voorzorgsbeginsel)
2. Veilige normen voor omwonenden, die onafhankelijk en wetenschappelijk bewezen zijn, handhaafbaar zijn en rekening houden met hoorbaar en laagfrequent geluid
3. Houd rekening met de menselijke maat en natuurwaarden. Een windturbine van 280m verandert een iconisch coulisselandschap onomkeerbaar in een industrieterrein
4. Een kritische houding t.a.v adviseurs en deskundigen afkomstig van adviesbureaus die het gebrek aan kennis bij de gemeente moeten compenseren (lobbycratie)

Waarom nu overhaaste besluitvorming over herijkte routekaart?

- Landelijke normen nog niet gereed (traject kost meer tijd) verwachting nu tweede helft 2025
- Gezondheidseffecten aangetoond, ook meer onderzoek nodig
- Alternatieven voor windturbines niet onderzocht, innovatie gaat erg snel
- Nog veel onduidelijkheden in de herijkte routekaart, kan in de praktijk voor veel verwarring zorgen
- Rol en positie gemeente onduidelijk, geen risico analyse of business case

Wat kunt u doen?

- Aanwezig zijn op 18/01 bij de politieke avond in het gemeentehuis van Bronckhorst (inloop 19:30, aanvang 20:00 uur), inspreken bij tafel 2 (herijkte routekaart, opgeven voor 16/01), of vooraf een tekst indienen zonder inspreken. Alles helpt om de gemeenteraad tot inkeer te brengen.
- Op 8/02 is er ook een politieke avond, maar daar is nog geen agenda van bekend. Dus we kunnen ons beter richten op 18/01
- Op 15/02 aanwezig zijn bij de raadsvergadering (finale besluitvorming)
- Voor informatie en opgeven zie:

<https://bronckhorst.bestuurlijkeinformatie.nl/Calendar>

Hoe kunt u Tegenwind helpen?

Uw financiële steun is zeer welkom op:

Stichting Tegenwind Keppel en Eldrik NL54 RABO 0347 0015 48

U kunt ons actief volgen en contact opnemen via:

Website: www.tegenwindkeppeleneldrik.nl

Mail: tegenwindkeppeleneldrik@gmail.com

Facebook: Tegenwind-Keppel-en-Eldrik

Instagram: tegenwindkeppeleneldrik

Discussie en vragen

Bijlagen

RES 1.0 zoekgebieden

Categorie 1: Clusteropstellingen windturbines

Zoekgebied	Beleidsmatige aandachtspunten	Turbines van 5,5 MW	Opwekcapaciteit in TWh	Overall score afweging milieucriteria
Grensgebied Montferland – Oude IJsselstreek	Het vigerend RODE-beleid biedt ruimte voor de helft van het cluster	8-15	0,154 – 0,289	★ ★ ★
Gebied rond Oude IJssel tussen Doetinchem en Doesburg	Gedeeltelijk beschermingsgebied wespandief 8 km zone, deels Groene ontwikkelzone (GO), deels Gelders Natuurnetwerk (GNN), deels in Natuurschoonwetlandgoederen, direct gelegen aan beschermd stads- of dorpsgezicht	6-12	0,116 – 0,231	★
Gebied rondom de Grote beek (gem. Bronckhorst)	Grotendeels in GNN en GO	4-8	0,077 – 0,134	★ ★
Gebied ten noorden en westen van Didam, nabij N336	Gedeeltelijk beschermingsgebied wespandief 8 km zone	4-8	0,077 – 0,134	★ ★
Gebied rondom Olburgen en Rha	Beschermingsgebied Wespandief. Ligging deels in N2000, ganzenrustgebied, GNN en GO, deels in molenbiotop, direct gelegen aan beschermd stads- of dorpsgezicht	5-8	0,096 – 0,134	★ ★
Gebied tussen Steenderen, Baak en de IJssel	Gedeeltelijk beschermingsgebied wespandief, gedeeltelijk GO en GNN, deels in Nationaal landschap de Graafschap, deels in Natuurschoonwetlandgoederen, direct gelegen aan beschermd stads- of dorpsgezicht	4-6	0,077 – 0,116	★ ★
Gebied rondom het Aaltense Goor (incl. huidig windpark)	Grotendeels in GO en GNN	4-6	0,077 – 0,116	★ ★ ★
Gebied rondom A-Strang, tussen Uift en Dinxperlo	Deels in GO en GNN	3-6	0,058 – 0,116	★

RES 1.0 zoekgebieden / tussen Doetinchem en Doesburg

Gebied rond Oude IJssel tussen Doetinchem en Doesburg

Gedeeltelijk beschermingsgebied wespendif 8 km zone, deels Groene ontwikkelzone (GO), deels Gelders Natuurnetwerk (GNN), deels in Natuurschoonwetlandgoederen, direct gelegen aan beschermd stads- of dorpsgezicht